

# Nota van Antwoord op de zienswijzen bij het ontwerpbeheerplan **bijzondere natuurwaarden Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein 2020 - 2025**



Een bijdrage aan het Europese programma Natura 2000

## Bevoegd gezag



provincie **HOLLAND**  
**ZUID**

Vastgesteld d.d. 17 maart 2020

## Inhoudsopgave

<b>1</b>	<b>Inleiding en leeswijzer</b> .....	<b>4</b>
1.1	Openbare voorbereidingsprocedure van Afd. 3.4 van de Awb .....	4
1.2	Inspraak.....	4
1.3	Vervolgprocedure .....	4
<b>2</b>	<b>Beantwoording zienswijzen</b> .....	<b>5</b>
2.1	Natuurwaarden .....	5
2.2	Recreatie .....	7
2.3	Waterbeheer en -kwaliteit.....	9
2.4	Overig.....	14

# 1 Inleiding en leeswijzer

In deze nota van Antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (GS) de zienswijzen op het ontwerp-beheerplan Bijzondere natuurwaarden Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein 2020 - 2025. In het ontwerp-beheerplan zijn de Natura 2000 instandhoudingsdoelen die de minister van LNV heeft aangewezen, uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd. Daarbij zijn de beheermaatregelen beschreven. Daarnaast is het huidige gebruik getoetst aan deze doelen. De antwoorden op de zienswijzen staan in het tweede deel van deze nota.

## 1.1 Openbare voorbereidingsprocedure van Afd. 3.4 van de Awb

De inspraakprocedure is bekend gemaakt met een kennisgeving in het Provinciaal Blad en op Overheid.nl en een e-mailbericht aan de betrokken gebiedspartijen. Van 6 februari tot en met 22 maart 2018 was het mogelijk om het ontwerp-beheerplan in te zien via internet, op het Provinciehuis van Zuid-Holland en op het gemeentehuis van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Tijdens deze periode kon iedereen die dat wilde reageren op de inhoud van het ontwerp-beheerplan.

## 1.2 Inspraak

Van de volgende organisaties en personen zijn zienswijzen ontvangen:

A: Particuliere inspreker

B: Nederlandse Vereniging voor Vrijtijds Ruiters (NVVR)

C: Stichting Ruiteren & Mennen in Nederland (SRMN)

D: Manege & Ruiter Bond (MRB)

E: Ruitergroengroep Bodegraven/Reeuwijk

F: Particuliere inspreker

G: Hoogheemraadschap van Rijnland

H: Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)

I: Natuur en Milieu Federatie Zuid-Holland

J: Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Gouda (KNVV-Gouda), IVN en NIVON

## 1.3 Vervolgprocedure

Na verwerking van de zienswijzen en een enkele tekstuele verbetering van niet gewichtige juridische aard hebben GS van Zuid-Holland het beheerplan bijzondere natuurwaarden Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein 2020-2025 vastgesteld. Tegen het besluit tot definitieve vaststelling van het beheerplan is beroep mogelijk bij de rechtbank van het arrondissement waar de gemeente waar u woonachtig bent onder valt. Specifiek gaat het daarbij om die delen van het beheerplan die beschrijven welke activiteiten onder welke voorwaarden vergunningvrij zijn (art. 8.1 lid 2 Wnb). Zie voor de onderverdeling van gemeenten over de verschillende rechtbanken (arrondissementen): [www.rechtspraak.nl/organisatie-en-contact/organisatie/rechtbanken](http://www.rechtspraak.nl/organisatie-en-contact/organisatie/rechtbanken).

Het beheerplan bijzondere natuurwaarden heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar en loopt van 2020 tot en met 2025. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid na deze zes jaar de geldigheid van het beheerplan met zes jaar te verlengen. Er moet dan wel een evaluatie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt dat een verlenging gerechtvaardigd is en het opstellen van een nieuw beheerplan niet noodzakelijk is.

## 2 Beantwoording zienswijzen

Voor het beantwoorden van de zienswijzen zijn in deze nota alle vragen, op- en aanmerkingen, suggesties, adviezen en aanbevelingen opgeschreven. Daarbij is getracht de punten die in de zienswijzen zijn verwoord, zo helder mogelijk samen te vatten en te bundelen. Het antwoord van GS is per zienswijze weergegeven. Zienswijzen die hebben geleid tot een aanpassing van de tekst in het definitieve beheerplan zijn weergegeven onder het kopje “wijziging beheerplan”.

### 2.1 Natuurwaarden

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
1	<p>Inspreker A vraagt zich af waarom het beheerplan beperkt is tot de natuurwaarden in de plas Broekvelden, Vettenbroek &amp; Polder Stein en waarom vele (bijzondere) flora en fauna (o.a. waterspitsmuis, zilverreiger, otter, buizerd, vos, visdief) niet opgenomen zijn in het beheerplan bijzondere natuurwaarden.</p> <p>Ook vraagt inspreker A zich af of het Natura-2000 beleid uitgebreid kan worden met de Stiltegebieden in het Reeuwijkse Plassengebied. Als onderbouwing geeft de inspreker aan dat de Stiltegebieden voldoen aan de criteria van Natura-2000 gebied.</p>	<p>Het beheerplan bijzondere natuurwaarden vormt een nadere uitwerking van het Natura 2000-aanwijzingsbesluit zoals genomen door de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken (2010). Het beheerplan neemt zodoende ook de Natura 2000 instandhoudingsdoelen en de ruimtelijke begrenzing van het Natura 2000-gebied uit het aanwijzingsbesluit als uitgangspunt. De door de inspreker genoemde waarden staan niet in het Natura-2000 aanwijzingsbesluit. Het omliggende Reeuwijkse plassengebied is door de provincie Zuid-Holland, vanwege de natuur- en landschapswaarden, begrensd als onderdeel van het Zuid-Hollandse Natuurnetwerk (NNN). Bescherming van de door de inspreker genoemde natuurwaarden wordt gewaarborgd door de status als NNN gebied, en door de Wet natuurbescherming (onderdeel soortenbescherming).</p>	Geen
2	<p>Insprekers I en J stellen vast dat Polder Stein weliswaar nog niet als Habitatrictlijngebied met habitatype H6510B met kievitsbloem (inspreker I) of bij de kievitsbloem behorende habitat (inspreker J) is aangewezen, maar dat in het Natura 2000-beheerplan geanticipeerd moet worden op een voorziene aanwijzing. Ter onderbouwing heeft inspreker I stukken uit de Tweede kamer doorgestuurd die dit ondersteunen. Insprekers verzoeken de provincie om het Natura 2000-beheerplan op dit punt aan te vullen, zodat het habitatype niet verslechtert en dat verstoringen worden voorkomen.</p>	<p>Het Natura 2000-gebied is op grond van het vigerende aanwijzingsbesluit (ministerie van Economische Zaken, 2010) niet door de minister van LNV aangewezen voor de betreffende habitattypen. Wij hebben in het Natura 2000-beheerplan een actuele uitwerking opgenomen van alle instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied. Indien inderdaad sprake is van een wijziging van het aanwijzingsbesluit door het ministerie van LNV, dan zullen wij op grond van het gewijzigde aanwijzingsbesluit het beheerplan aanvullen en aanpassen.</p>	Geen

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
3	Inspreker J stelt dat Polder Stein ten onrechte niet is aangewezen als ganzenrustgebied	Rustgebieden voor ganzen worden alleen aangewezen buiten het Natuurnetwerk Nederland en daarmee ook buiten de Natura 2000-gebieden. In het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein staat overigens voldoende rust in de winterperiode centraal.	Geen
4	Inspreker J stelt dat de bestrijding van broedende ganzen in februari, zoals beschreven in paragraaf 2.2.1 van het beheerplan, in strijd is met de benodigde rust voor wintervogels.	Verstorende effecten op niet-broedvogels (wintervogels) met een instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied worden voorkomen door de mitigerende voorwaarden zoals beschreven in paragraaf 6.3.11.	Geen
5	Inspreker J stelt dat er geen sprake is van een procesmatige afname van de kievitsbloem, er is sprake van herstel.	Op basis van uw zienswijze is nadere informatie bij Staatsbosbeheer opgevraagd en als volgt opgenomen in paragraaf 3.4.3 van het beheerplan: De kievitsbloem handhaaft zich in één van de vochtige plaatsen in Stein, de moerasspirearuigte met elzenhakhout op de Steinse kade (met enkele honderden kievitsbloemen) en in een veel kleiner aantal in Lang Roggenbroek. De hoge aantallen kievitsbloemen (tot ruim 1.000 bloeiende exemplaren) op de Steinse kade uit de jaren '80, '90 en het begin van deze eeuw worden inmiddels niet meer gehaald. Een dieptepunt was in 2009 met 42 bloeiende exemplaren. Inmiddels (tellingen 2017 en 2018) is weer sprake van enkele honderden bloeiende exemplaren (Staatsbosbeheer, tellingen bloeiende kievitsbloemen Stein, 1979-2018).	Ja, toevoeging van de genoemde passage aan paragraaf 3.4.3.
6	Inspreker J geeft aan dat de krooneend ontbreekt in de opsomming in paragraaf 3.4.3.	De plas Broekvelden Vettenbroek is inderdaad in de winter ook van belang voor de krooneend, de soort wordt toegevoegd aan de opsomming in de paragraaf.	Ja, krooneend wordt toegevoegd aan paragraaf 3.4.3
7	Inspreker J stelt dat de algemene doelen 'samenhang met Natura 2000-gebieden Europa' en 'habitattypen en soorten' niet zijn uitgewerkt in het Natura 2000-beheerplan.	De algemene doelen zijn beschreven in paragraaf 4.1.1 van het Natura 2000-beheerplan, maar nadere gebiedspecifieke uitwerking van de Natura 2000-doelen heeft inderdaad plaatsgevonden op het niveau van de kernopgaven en de instandhoudingsdoelen. Met deze uitwerking wordt ook invulling gegeven aan de algemene doelen	Geen

## 2.2 Recreatie

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
1	<p>Insprekers B, C, D, E en H vragen zich af waarom in het ontwerpbeheerplan geen men- en ruiterroutes zijn opgenomen in en rond het Natura 2000-gebied, hoewel dat wel als mogelijke activiteit wordt beschreven. Als onderbouwing voor opname in het ontwerpbeheerplan wordt het maatschappelijk belang van geschikte en veilige men- en ruiterroutes genoemd (gezondheid, welzijn, verkeersveiligheid, economische meerwaarde).</p>	<p>In het Natura 2000-gebied is in de huidige situatie geen sprake van men- en ruiterspaden. Het Natura 2000-beheerplan heeft als doelstelling om de instandhoudingsdoelen voor het gebied nader uit te werken en te toetsen aan het huidige (economische) gebruik in en rond het gebied. In het Natura 2000-beheerplan wordt het huidige gebruik getoetst aan de instandhoudingsdoelen. Nieuwe en/of gewenste vormen van (economisch) gebruik maken zodoende geen onderdeel uit van het beheerplan.</p> <p>In een ander planvormingstraject van de provincie Zuid-Holland, namelijk het ruiters- en menpadenplan voor de provincie Zuid-Holland, wordt samen met betrokken uit het ruiters- en menpadenoverleg gekeken naar de ambities voor gewenste ruiters- en menpaden, waaronder in het gebied ten noordoosten van de Reeuwijkse plassen dat buiten het Natura 2000 gebied ligt.</p>	Geen
2.	<p>Inspreker H vraagt zich af of er een relatie kan worden gelegd tussen het ontwerpbeheerplan en de projecten 'Inventarisatie Recreatieve Routes' en 'Plan Ruiterspaden Zuid-Holland' welke gestart zijn door Provincie Zuid-Holland.</p>	<p>Zoals beschreven in de beantwoording van de vorige zienswijze wordt in het Natura 2000-beheerplan het huidige gebruik getoetst, waaronder het gebruik van de huidige recreatieve routes in en rond het Natura 2000-gebied. Nieuwe projecten en plannen maken daar geen onderdeel vanuit. In hoofdstuk 8 van het beheerplan (ruimte voor toekomstige ontwikkelingen) worden, onder andere voor recreatie (paragraaf 8.5), randvoorwaarden en uitgangspunten beschreven voor nieuwe gebruiksvormen. Indien nieuwe gebruiksvormen hieraan voldoen, kunnen deze zonder vergunning voor de Wet natuurbescherming (gebiedsbescherming) plaatsvinden.</p>	Geen
3.	<p>Insprekers I en J zijn van mening dat het benoemen in paragraaf 8.5 van het ontwerpbeheerplan van een recreatieve vaarverbinding door het rustgebied in het oostelijke deel van de plas Broekvelden Vettenbroek als mogelijke vergunning plichtige activiteit ongepast is. Ter onderbouwing wijst inspreker I op de mogelijke negatieve effecten van de vaarverbinding en het feit dat niet duidelijk is of er genoeg maatschappelijk en politiek draagvlak ligt voor deze verbinding. Inspreker J benadrukt dat deze</p>	<p>De bedoeling van het genoemde voorbeeld in paragraaf 8.5 van het ontwerpbeheerplan was om te benadrukken dat behoud van voldoende rust in het Natura 2000-gebied ten behoeve van de vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling zeer belangrijk is, en dat nieuwe recreatieve ontwikkelingen in het Natura 2000-gebied alleen kunnen plaatsvinden indien voldoende rust en de omvang van het rustgebied behouden blijft. Juist het Oostelijk deel van de plas Broekvelden Vettenbroek is hiervoor zeer belangrijk,</p>	<p>Ja, in paragraaf 8.5 wordt het genoemde voorbeeld "Realiseren van een vaarverbinding door het rustgebied in het oostelijke deel van</p>

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
	<p>vaarverbinding aansluiting zou betekenen op het landelijk netwerk van recreatievaart, met de gevolgen voor de natuurwaarden van dien.</p> <p>Insprekers I en J stellen voor deze toevoeging te schrappen en het toetsingskader voor recreatieve activiteiten verder aan te scherpen.</p>	<p>zodoende is de verstoring van die rust ook genoemd als een vergunningplichtige activiteit voor de Wnb (gebiedsbescherming). Vanwege de gevoeligheid van het specifieke voorbeeld, schrappen we deze in het definitieve beheerplan.</p>	<p>de plas Broekvelden Vettenbroek“ geschrapt</p>
4	<p>Inspreker J stelt dat de beschreven bestemmingsverandering plas Broekvelden Vettenbroek (van 'Natuur – Extensieve recreatie' naar 'Natuur - Intensieve recreatie' niet (voldoende) getoetst aan de Wet natuurbescherming.</p>	<p>In het Natura 2000-beheerplan Broekvelden, Vettenbroek &amp; Polder Stein wordt het recreatieve gebruik op de plas Broekvelden, Vettenbroek, zoals de bestemming 'Natuur - Intensieve recreatie' dit mogelijk maakt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen. Mits voldaan wordt aan de in paragraaf 6.3.4 genoemde mitigerende voorwaarden kunnen (significant) negatieve effecten worden uitgesloten.</p>	<p>Geen</p>
5	<p>Inspreker J geeft aan dat de aanlegsteigers van Parq Green vroeger niet verbonden waren met het water van de Surfplas.</p>	<p>In het Natura 2000-beheerplan wordt in paragraaf 6.3.4 ook niet gesuggereerd dat er sprake is van een vaarverbinding tussen het park en de plas Broekvelden / Vettenbroek. Uitgangspunt voor de beschrijving en toetsing van het huidige gebruik is dat er geen sprake is van een open vaarverbinding, dit wordt aanvullend opgenomen in de betreffende alinea.</p>	<p>Ja, in paragraaf 6.3.4.</p>
6	<p>Inspreker J geeft aan dat het risico op het intensiveren van vaarrecreatie op de plas Broekvelden Vettenbroek ontbreekt in het beheerplan.</p>	<p>Uitgangspunt voor de toetsing van het huidige gebruik is de in het Natura 2000-beheerplan opgenomen peildatum van 1 december 2016. Specifiek voor recreatie is desondanks wel een beschouwing opgenomen op de mogelijke ontwikkelingen die zich voor kunnen doen (verbreding recreatiesizoen). Dit is opgenomen in de tweede alinea van paragraaf 6.3.4</p>	<p>Geen</p>
7	<p>Inspreker J stelt dat de vaarrecreatie op de plas Broekvelden Vettenbroek in winterseizoen integraal verboden moet worden vanwege de Natura 2000 status en dat in de zomer een vaarafstand tot de oevers van bijvoorbeeld 50 m moet worden gehanteerd.</p>	<p>De doelstelling van het Natura 2000-beheerplan is het zoveel mogelijk laten samengaan van de natuurdoelstellingen (realisatie instandhoudingsdoelstellingen) met het huidige gebruik. De gekozen recreatieve zonering op de plas Broekvelden Vettenbroek leidt tot voldoende winterrust in combinatie met recreatief gebruik. Wij zien in de ontwikkeling van de vogelaantallen geen aanleiding om de gekozen recreatieve zonering van de plas ter discussie te stellen en over gaan tot een integraal verbod in de winterperiode.</p>	<p>Geen</p>
8	<p>Inspreker J geeft aan dat er in het najaar wordt gesurft op Surfplas, in het beheerplan moet worden opgenomen dat dit verboden is.</p>	<p>Een vaar- en surfverbod in het oostelijk deel van de plas maakt reeds onderdeel uit van de recreatieve zonering / mitigerende maatregelen, zie paragraaf 6.3.4.</p>	<p>Geen</p>



Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
9	<p>Inspreker J geeft aan dat er sprake is van onrust bij wintergasten en doortrekkers door honden nabij de vogelkijkhut, en dat dit niet in het Natura 2000-beheerplan is beschreven</p>	<p>Het gebruik van wegen en paden in het gebied is gebonden aan de toegangsbepalingen van de natuurbeheerder. Wij sluiten niet uit dat de door u genoemde (lokale) verstoring kan optreden rond wegen en paden, maar gezien de extensieve aanwezigheid van wegen en paden in het gebied en op basis van de ontwikkeling van de getelde vogelaantallen, zijn er geen aanwijzingen voor een invloed op de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied.</p>	

### 2.3 Waterbeheer en -kwaliteit

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
1	<p>Insprekers F, I en J stellen dat het peilvoorstel voor polder Stein-Noord, zoals aangegeven in het ontwerpbeheerplan, onjuist gebaseerd is op het rapport van B-Ware. In het rapport van B-Ware wordt een onderzoeksconclusie geformuleerd die niet nader gespecificeerd is. Hieruit wordt niet duidelijk waarom afgeweken moet worden van het in 2014 vastgestelde peilbesluit. De insprekers concluderen dan ook dat deze afwijking niet onderbouwd kan worden met het onderzoeksrapport van B-Ware. De insprekers zijn van mening dat nauwkeuriger onderzoek noodzakelijk is, inclusief monitoring op de lange termijn. Bovendien worden vraagtekens gezet bij de conclusies van het B-Ware onderzoek, en is het de vraag of het praktijkpeil zal leiden tot verbetering van de waterkwaliteit. Insprekers stellen dat onvoldoende is aangetoond dat het praktijkpeil leidt tot een betere waterkwaliteit die benodigd is voor de instandhoudingsdoelen.</p>	<p>Met het beheerplan Natura 2000 stellen wij geen peil vast, maar wordt het in het peilbesluit van het Hoogheemraadschap van Rijnland, en binnen het besluit gehanteerde praktijkpeil, beschreven en vervolgens getoetst aan de Natura 2000 instandhoudingsdoelen. Het gehanteerde praktijkpeil in polder Stein-Noord valt binnen de marge van het flexibele peil zoals onderbouwd en vastgelegd in het peilbesluit van Hoogheemraadschap van Rijnland. Achterliggende doelstelling van het Hoogheemraadschap en de gebiedsbeheerder (Staatsbosbeheer) is om de waterkwaliteit van het (deel)gebied te verhogen ten behoeve van de KRW doelstellingen. Naast het peilbeheer zijn hiervoor ook aanvullende maatregelen genomen door beide partijen, zoals beschreven in het Natura 2000-beheerplan (paragraaf 3.4.2, onderdeel waterkwaliteit).</p> <p>De toetsing van het praktijkpeil in polder Stein-Noord aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen in het ontwerpbeheerplan (paragraaf 6.3.8) heeft uitgewezen dat voor de meeste instandhoudingsdoelen een negatief effect als gevolg van het gehanteerde peilbeheer wordt uitgesloten. Voor specifiek de slobeend is er een relatie tussen de waterkwaliteit en de kwaliteit van het foerageergebied van de soort in polder Stein-Noord. Verbetering van de waterkwaliteit in dit deelgebied moet leiden tot een verhoging van de draagkracht en aanwezige aantallen van de slobeend. Monitoring en tussentijdse evaluatie</p>	<p>Ja, paragraaf 7.1 (instandhoudingsmaatregelen), paragraaf 9.2 (monitoringsopgave) en bijlage 4 (monitoringsplan)</p>
2	<p>Inspreker J constateert een snelle achteruitgang van biodiversiteit in het gebied, met name in de sloten. Het afwijken van het peilbesluit vormt een risico voor de waterkwaliteit en de natuurwaarden en brengt daarmee de instandhoudingsdoelen in gevaar. Mocht voorsnog het huidige praktijkpeil gehandhaafd blijven, dan dienen de ontwikkelingen met betrekking tot de waterkwaliteit en de relevante natuurwaarden goed gemonitord te</p>	<p>De toetsing van het praktijkpeil in polder Stein-Noord aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen in het ontwerpbeheerplan (paragraaf 6.3.8) heeft uitgewezen dat voor de meeste instandhoudingsdoelen een negatief effect als gevolg van het gehanteerde peilbeheer wordt uitgesloten. Voor specifiek de slobeend is er een relatie tussen de waterkwaliteit en de kwaliteit van het foerageergebied van de soort in polder Stein-Noord. Verbetering van de waterkwaliteit in dit deelgebied moet leiden tot een verhoging van de draagkracht en aanwezige aantallen van de slobeend. Monitoring en tussentijdse evaluatie</p>	

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
	worden, waarbij direct wordt ingegrepen via peilaanpassing als de uitkomsten daartoe aanleiding geven. Onderdeel van de monitoring dient een proefvlak dan wel een referentiegebied te zijn waar wel het peil conform het peilbesluit geldt.	<p>moet uitwijzen of dit wordt bereikt, dit is nader uitgewerkt in een monitoringsplan peilen en waterkwaliteit Polder Stein-Noord (bijlage 4 Natura 2000-beheerplan). Indien de resultaten van de (tussentijdse) evaluatie hier aanleiding toe geven worden nadere afspraken gemaakt en maatregelen genomen.</p> <p>Op basis van de door de insprekers verstrekte informatie is naar voren gekomen dat de werking van het watersysteem in polder Stein-Noord, waaronder de interactie tussen het gevoerde peilbeheer, de waterkwaliteit en de draagkracht voor de slobeend, nog onzekerheden bevat. In overleg met de insprekers, Hoogheemraadschap van Rijnland en Staatsbosbeheer is de in het ontwerpbeheerplan genoemde monitoring en evaluatie m.b.t. Stein-Noord aangevuld en nader gespecificeerd. Het resultaat is een monitoringsplan naar de peilen en de waterkwaliteit in polder Stein-Noord. De belangrijkste elementen hiervan zijn kort in het Natura 2000-beheerplan opgenomen, het totale monitoringsplan wordt als bijlage opgenomen bij het Natura 2000-beheerplan.</p>	
3	Insprekers I en J stellen dat het huidige gehanteerde praktijkpeil in Polder Stein-Noord, met een beperktere flexmarge van 10 cm, afwijkt van het peilbesluit (2014) en formeel niet is toegestaan. Het peil in het peilbesluit met een flexmarge van 20 cm uit het peilbesluit zou dus gehandhaafd moeten worden.	Het gehanteerde praktijkpeil binnen polder Stein-Noord valt binnen de marge van het flexibele peil zoals onderbouwd en vastgelegd in het peilbesluit van Hoogheemraadschap van Rijnland, en valt zodoende binnen de werking van het vastgestelde peilbesluit. Wij hebben het praktijkpeil in het Natura 2000-beheerplan getoetst aan de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied, en komt tot de conclusie, mits de beschreven monitoring en (tussentijdse) evaluatie, en zo nodig aanvullende maatregelen worden uitgevoerd, dat negatieve effecten van het peilbeheer op de instandhoudingsdoelen worden uitgesloten.	Nee
4	Inspreker F stelt dat de tabel met waterpeilen op pagina 27 van het ontwerp beheerplan onjuist lijkt. Wat in deze tabel onder peilbesluit en praktijkpeil wordt genoemd voor peilvak WW-39B (Stein-Noord) wordt op pagina 28 het in 2014 vastgestelde peilbesluit genoemd, terwijl het praktijkpeil sinds 2015 op pagina 28 wordt voorgesteld als tussen de 1,92 – 2,02 beneden NAP. Inspreker neemt aan dat dit ook het peilvoorstel is.	In de tabel 3-1 op pagina 27 van het ontwerpbeheerplan, die letterlijk afkomstig is uit het peilbesluit van Hoogheemraadschap van Rijnland uit 2014, wordt in de kolom "peilbesluitpeil" het vigerende peilverloop uit de periode voor het peilbesluit uit 2014 genoemd. Wij kunnen ons voorstellen dat dit tot verwarring leidt. Wij hebben een toelichting (onderschrift) bij de tabel opgenomen	Ja, toevoeging toelichting bij tabel 3-1
5	Inspreker F vindt de maatregel om op grote schaal krabbescheer te	De herintroductie van krabbescheer op enkele locaties in het deelgebied is een	Zie beantwoording

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
	<p>herintroduceren symptoombestrijding, zonder de meer fundamentele onderliggende problemen aan te pakken. Een lokaal experiment is goed verdedigbaar, als ook duidelijk is hoe dit geëvalueerd en eventueel opgeschaald zal worden. Er wordt meteen voor een maatregel gekozen, zonder oog voor de meer fundamentele problemen. Een afwezig van de voors en tegens wordt gemist. Als onderbouwing wijst de inspreker naar het gebrek aan fundamenteel onderzoek naar het verdwijnen van krabbescheer en het eventuele gevolg van grootschalige herintroductie.</p>	<p>maatregel die onderdeel uitmaakt van het pakket van maatregelen van Hoogheemraadschap van Rijnland en Staatsbosbeheer ter verbetering van de waterkwaliteit in polder Stein-Noord. Wij onderschrijven de wenselijkheid om meer inzicht te krijgen in de werking van het watersysteem van polder Stein-Noord, zodoende is ook met het Hoogheemraadschap van Rijnland een monitoringsplan uitwerkt voor Stein-Noord gericht op de waterkwaliteit en de draagkracht voor de slobbeend. Hiervoor verwijzen wij naar de beantwoording van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2.</p>	<p>van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2</p>
6	<p>Inspreker F is van mening dat de huidige verantwoording van het beheerplan, of tenminste een vorm van monitoring en onderzoek, op het gebied van de interactie tussen (grond)water, het veen en de vegetatie in polder Stein-Noord en over de daar plaatsvindende overdracht en omvorming van P-fracties tussen die componenten en het oppervlaktewater wordt gemist. De inspreker stelt dat een gebrek aan gegevens ervoor zorgt dat het beheerplan moeilijk vat krijgt op de besproken problemen.</p> <p>Ter onderbouwing geeft inspreker aan dat polder Stein-Noord enkele tientallen jaren geleden een goed voorbeeld was van veenweidegebied met rijke slootgemeenschappen, onder meer van krabbenscheer, en veel broedvogels. Hiervan is nog maar weinig over, en er is nog geen duidelijk zicht op herstel ervan in West Nederland als geheel. Inspreker gaat in op mogelijke verklaringen waarom deze historische waarden van het veenweidegebied, met dichte vegetaties van krabbenscheer als een van de kenmerken, zo in het gedrang zijn gekomen en zo moeilijk herstelbaar lijken, ook in polders met maar een beperkte actuele en historische bemesting en relatief hoge polderpeilen. Inspreker geeft, op basis van een gebiedsoverstijgende beschrijving van ontwikkelingen in het veenweidegebied, mogelijke verklaringen voor de ontwikkelingen van krabbenscheervegetaties en vraagt om aandacht te besteden aan</p>	<p>Zie beantwoording van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2</p>	<p>Zie beantwoording van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2</p>

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
	onduidelijkheden over mogelijke verschuivingen in het watersysteem, alvorens wordt over gegaan tot o.a. het uitzetten van krabbenscheer.		
7	<p>Inspreker G stelt dat ten tijde van het opzetten van het ontwerpbeheerplan, het monitoringsprogramma van het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de komende jaren nog niet concreet was uitgewerkt. Inmiddels is dit uitgekristalliseerd en dient dit dan ook opgenomen te worden in het beheerplan. Het gaat om toegevoegde meetpunten, het toevoegen van strekkingen watergang die jaarlijks geïventariseerd worden, en de inzet van loggers, inclusief onderhoud, voor kwantiteitsmetingen.</p>	<p>Het monitoringsprogramma zoals dit voor KRW en Natura 2000 (draagkracht slobeend) is opgesteld voor Polder Stein-Noord is opgenomen in het Natura 2000-beheerplan.</p>	<p>Ja, paragraaf 7.1 (instandhoudingsmaatregelen), paragraaf 9.2 (monitoringsopgave) en bijlage 4 (monitoringsplan)</p>
8	<p>Inspreker J is van mening dat de Haskoning-notitie geen wezenlijke nieuwe inzichten biedt die eerdergenoemde bezwaren tegenspreken. Ter verwerping van de argumenten in de Haskoning-notitie verwijst inspreker K naar een aantal bevindingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Er was geen sprake van het versneld afglijden van de top laag.</li> <li>2. De door Rijnland geconstateerde lekkage bij het gemaal Roggenbroek is niet meegenomen in het rapport van B-Ware of de Haskoning-notitie.</li> <li>3. Snel verslechterde waterkwaliteit in sloten kan niet worden bewezen met het B-Ware rapport omdat de metingen niet gedaan zijn in recent gebaggerde sloten, maar in sloten die (nog) niet waren gebaggerd.</li> <li>4. Juist de zomerse fosfaatbelasting kan dankzij eutroof inlaatwater leiden tot algenbloei vanwege het groeiseizoen. Winterse fosfaatbelasting is relatief probleemloos.</li> <li>5. Het verlaagde maximumpeil en verhoogde minimumpeil leidt -in combinatie met de gewijzigde inlaat- tot ernstige verslechtering van de waterkwaliteit.</li> </ol>	<p>Wij hebben ons deskundig en objectief laten adviseren naar aanleiding van de discussie over de waterkwaliteit in Polder Stein-Noord, waaronder door RHDHV. Deze adviezen maken geen deel uit van de ter inzage gelegde stukken, maar zijn tussentijds met betrokkenen gedeeld in het kader van het gezamenlijke streven naar een oplossing voor deze discussie.</p> <p>Hoogheemraadschap van Rijnland, provincie Zuid-Holland, in overleg met Staatsbosbeheer en betrokken partijen, hebben zodoende een monitoringsplan opgesteld wat de komende jaren wordt uitgevoerd, waarna (tussentijdse) evaluatie gaat plaatsvinden over de ontwikkeling van de waterkwaliteit, mede in relatie tot de draagkracht van het deelgebied voor de slobeend. Hiervoor verwijzen wij naar de beantwoording van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2.</p>	<p>Zie beantwoording van zienswijze 2.3.1 en 2.3.2</p>
9	<p>Inspreker J stelt voor om de geschetste complexiteit, onzekerheden, en de recent op gang gekomen gezamenlijke zoektocht van alle partijen op basis van monitoring en overleg, een plaats te geven in het ontwerpbeheerplan</p>	<p>De resultaten naar aanleiding van het monitoringsplan peilen en waterkwaliteit Polder Stein-Noord worden jaarlijks in een overleg met geïnteresseerden uit de omgeving, zoals KNNV-Gouda, toegelicht en besproken. Voorafgaand aan het overleg wordt het monitoringsresultaat van betreffend jaar op verzoek aan</p>	<p>Ja, bijlage 4 (monitoringsplan) is toegevoegd aan het beheerplan</p>

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
		geïnteresseerden verstrekt.	
10	Inspreker G geeft aan dat op pagina 28 alinea 'Polder Stein-Noord' bij de beschrijving van het waterpeilbeheer twee toevoegingen nodig zijn; 1) het lagere maximale peil heeft tot doel om de oever te verstevigen, en 2) het hogere minimale peil heeft tot doel om de waterdiepte te vergroten.	De beoogde doelstellingen van het Hoogheemraadschap van Rijnland achter deze maatregel zijn aan de tekst van de beschrijving van het watersysteem toegevoegd.	Ja, paragraaf 3.4.2
11	Inspreker G geeft aan dat de op pagina 89 genoemde nieuwe gedragscode soortbescherming voor de waterschappen niet medio 2017 van kracht wordt, maar in het najaar van 2018.	"Medio 2017" wordt aangepast naar "najaar 2018".	Ja, paragraaf 6.3.8
12	Inspreker J heeft de indruk dat er slechts weinig aansluitingen zijn van woningen aan drukriolering, waardoor er door lozingen van de septic tank sprake is van een verslechterde waterkwaliteit in de plassen Sluipwijk en Oukoop Noord.	Nagenoeg alle woningen binnen en buiten de bebouwde kom van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk zijn aangesloten op riolering of een andere voorziening (IBA: Individuele behandeling van afvalwater). Enkele woningen rondom het Natura 2000-gebied zijn met ontheffing voor de afvalwaterzorgplicht niet aangesloten. Het gaat om enkele recreatiewoningen aan de Kippenkade en één woning aan de Prinsendijk. Wij hebben geen aanwijzingen voor lozingen van septic tanks in en rond het Natura 2000-gebied.	Geen
13	Inspreker J stelt dat de bedekkingspercentages submerse vegetaties zoals genoemd in paragraaf 3.4.2 lager zijn dan vermeldt of soorten ontbraken.	De betreffende bedekkingspercentages zijn letterlijk overgenomen uit de vermelde publicatie van het onderzoeksbureau AKTB.	Geen
14	Inspreker J stelt dat de huidige peilbeheer parameters verband houden met de gehele beheerplanperiode 2010-2017, niet alleen met de laatste jaren. Evaluatie van het verlaagde peil ontbreekt in het Natura 2000-beheerplan.	In paragraaf 3.4.2 is een onderbouwing / toelichting opgenomen op de keuzes van de waterbeheerder bij het peilbeheer.	Geen
15	Inspreker J stelt dat de beschrijving van het beheer van de overige oevers van Broekvelden / Vettenbroek ontbreekt.	Het beheer van de oevers van de plas is in paragraaf 6.3.1 en 6.3.8 van het beheerplan opgenomen en getoetst.	Geen
16	Inspreker J stelt dat er te weinig bemonsterlocaties zijn opgenomen voor Polder Stein-Noord. Daarnaast ontbreekt de vermelding van het inmiddels vastgestelde nieuwe monitoringsplan.	Zie de beantwoording van zienswijzen 2.3.1 en 2.3.2.	Zie de beantwoording van zienswijzen 2.3.1 en 2.3.2.

## 2.4 Overig

Nr.	Zienswijze	Antwoord	Wijziging beheerplan?
1	<p>Inspreker J stelt dat de gekozen peildatum van 1 december 2016 voor de beschrijving en toetsing van huidig gebruik willekeurig is en dat evaluatie vereist is.</p>	<p>Gedurende het totstandkomingsproces van het Natura 2000-beheerplan is door ons een datum gekozen tot waaraan het huidige (economische) gebruik (zoals dit in en rondom het gebied plaats vindt) nog kan worden beschreven en getoetst. Hierbij is een actuele datum vastgesteld, dusdanig dat het (actuele) huidige gebruik goed en volledig kan worden getoetst.</p>	Geen
2	<p>Inspreker J geeft aan dat de beoordeling van de uitkomsten van de globale analyse op het onderdeel natuurbeheer oppervlakkig is. Een evaluatie van het gevoerde natuurbeheer ontbreekt.</p>	<p>In het Natura 2000-beheerplan is er voor gekozen om waar mogelijk (geen of beperkte negatieve effecten te verwachten zijn) een globale analyse uit te voeren, zoals gemotiveerd in paragraaf 6.2. Indien er aanwijzingen waren voor (mogelijk) negatieve effecten is meer in detail gekeken. Voor natuurbeheer geldt dat, wanneer er rekening wordt gehouden met de winterrust van de niet-broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling, negatieve effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten.</p>	Geen
3	<p>Inspreker J stelt dat er geen sprake meer is van hooilandgebruik onder het huidig beheer.</p>	<p>Het natuurbeheer zoals beschreven en getoetst in paragraaf 6.3.1 (waaronder hooilandbeheer) is gebaseerd op de meest actuele informatie van de natuurbeheerder (Staatsbosbeheer).</p>	Geen
4	<p>Inspreker J geeft aan dat een evaluatie van het aanpakken van overtredingen ontbreekt. Handhaving van wet- en regelgeving ter plekke verdient meer aandacht en nadruk.</p>	<p>Er zijn bij ons, op basis van afstemming met handhavers, geen aanwijzingen dat er dusdanige overtredingen (van de Wet natuurbescherming) zijn, dat de Natura 2000 instandhoudingsdoelen negatief beïnvloedt worden.</p>	Geen
5	<p>Inspreker J stelt dat in het winter- en weidevogelseizoen geen muskusratten in het gebied dienen te worden vangen in verband met verstoring. Hoogstens in maart, augustus, september en oktober.</p>	<p>Verstorende effecten als gevolg het vangen van muskusratten op niet-broedvogel met een instandhoudingsdoelstelling worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen zoals beschreven in paragraaf 6.3.11.</p>	Geen
6	<p>Inspreker J stelt dat er te laag wordt gevlogen boven het Natura 2000-gebied door vliegverkeer Schiphol.</p>	<p>Bij ons zijn hierover eerder geen signalen binnen gekomen, gezien de ligging van het gebied ten opzichte van Schiphol lijkt dit ook niet voor de hand te liggen. Vliegverkeer is reeds beschreven en getoetst in paragraaf 6.3.4 van het Natura 2000-beheerplan.</p>	Geen